

NOTA BREU

Primeres localitats de *Cheiloneurus claviger* Thomson, 1876 (Hymenoptera: Encyrtidae) a la península Ibèrica**First records of *Cheiloneurus claviger* Thomson, 1876 (Hymenoptera: Encyrtidae) from the Iberian Peninsula**

Juli Pujade-Villar*, John Noyes** & Jorge Mederos***

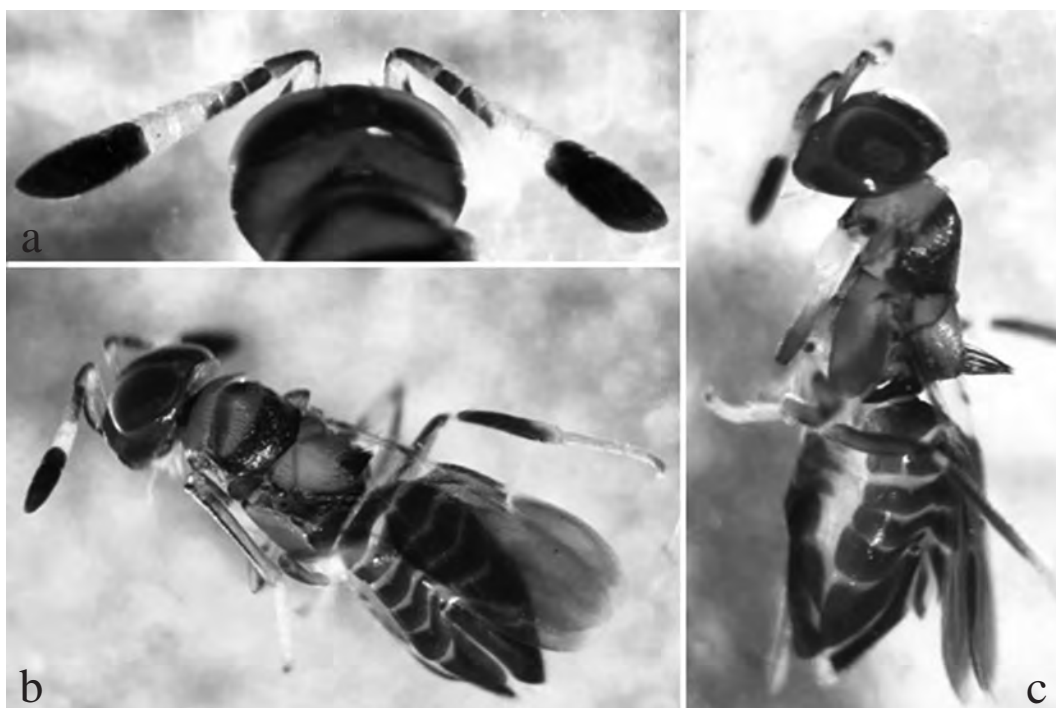
* Universitat de Barcelona. Facultat de Biologia. Departament de Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals (Secció invertebrats). Diagonal, 643. 08028 Barcelona, Catalunya. A/e: jpujade@ub.edu** Department of Life Sciences. Natural History Museum, Cromwell Road. London SW7 5BD, U.K. A/e: jsn@nhm.ac.uk*** Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Departament d'Artròpodes. Passeig Picasso, s/n. 08003 Barcelona, Catalunya. A/e: mederos@gmail.com

Rebut: 07.10.2017. Acceptat: 14.10.2017. Publicat: 28.12.2017

Els Encyrtidae (Hymenoptera: Chalcidoidea), malgrat la seva importància en el control biològic, han estat molt poc estudiats a la península Ibèrica. Tot i això, gairebé 300 espècies han estat citades a Espanya (Noyes, 2016), la majoria d'elles gracies als estudis de Mercet (1921, 1926). Posteriorment a aquests estudis podem destacar els treballs de: Askew *et al.* (2001) referit a la fauna d'un savinar dels Monegros (Saragossa) on es citen gairebé 60 espècies; l'inventari del Ventorrillo (Madrid) amb 16 espècies (Nieves-Aldrey *et al.*, 2003), moltes encara per determinar; i l'estudi dels encírtids d'alguns camps de conreu de Montblanquet (Lleida) on es citen 12 espècies (Guerrieri *et al.*, 2010). Cap altre estudi faunís-

tic ha estat realitzat, malgrat és cert que han estat publicades contribucions puntuals de diferents autors, una de les darreres a Catalunya, Ribes (2011) de Lleida. Per altra banda hem de referenciar també que autors diferents, fent faunes de diversos indrets, citen material peninsular en els seus treballs. Aquest és el cas per exemple de Trjapitzin (1989) que en el seu estudi d'encírtids paleàrtics per la fauna Russa menciona que *Cheiloneurus claviger* Thomson, 1876 està present a Espanya.

El gènere *Cheiloneurus* es troba present en tots els continents agrupant prop de 140 espècies, principalment hiperparasitoides de Hemiptera de les famílies Coccidae i Pseudococcidae, encara que també ha estat citat en altres famílies

Figura 1. *Cheiloneurus claviger* femella: (a) antenes, (b) visió dorso-lateral, (c) visió lateral.

NOTA BREU

de Hemiptera (dels antics homòpters) i també han estat citats en algunes espècies de Neuroptera i Coleoptera (Noyes, 2006). Al continent europeu se'n coneixen 14 espècies, 4 d'elles citades a la península Ibèrica: *C. boldyrevi* Trjapitzin & Agekyan, 1978; *C. elegans* (Dalman, 1820); *C. paralia* (Walker, 1837) i *C. claviger* Thomson, 1876.

Cheiloneurus claviger és una espècie d'uns 2,2 mm molt fàcil de reconèixer atenent als següents caràcters (Ribes, 2012): antena (Fig. 1a) amb els flagel·lòmers 3-5 de color blanc, flagel·lòmers 1-2 i pedicel bruns, últim flagel·lòmer i maça antenal negres, i escap groc; cos bru groguenc (Figs. 1b-c), cap i costats amb tons violeta; pronot negre anteriorment; mesonot amb la part anterior taronja, blau posteriorment (Fig 1b); escutel amb un pinzell de pels llargs apicalment (Fig. 1c); metasoma púrpura-violaci. És una espècie parasitoide de nombrosos còccids que presenta una distribució paleàrtica (Noyes, 2016), i que ha estat prèviament citada a Espanya per Trjapitzin (1989: 306) sense indicar cap localitat; a Europa malgrat es troba àmpliament distribuïda (Fusu, 2013; Noyes, 2016), encara no ha estat citada ni a Portugal ni a França.

En aquest estudi es cita *C. claviger* per segona vegada a la península Ibèrica i es donen les primeres localitats:

Material estudiat

PN de la Serra de Collserola (Barcelona, Catalunya), 20.iv.2016: 1 ♀ (J. Mederos); El Pardo (Madrid, Espanya), 29.vi.1973: 2 ♀ (Z. Bouček); nr Nerja (Màlaga, Espanya), 23.vi.1973: 1 ♂ & 1 ♀ (Z. Bouček); Toledo (Espanya), 6.vii.1974: 3 ♀ (Z. Bouček); Estepona (Màlaga, Espanya), 29-30.vi.1974: 1 ♀ (Z. Bouček); Benicàssim (Castelló, Espanya), 22-24.vi.1974: 1 ♀ (Z. Bouček); Ronda (Màlaga, Espanya), 1.vii.1974: 1 ♀ (Z. Bouček).

El material de Bouček es troba dipositat al Natural History Museum i el de Mederos a la col·lecció del primer autor.

Bibliografia

- ASKEW, R. R., J. BLASCO-ZUMETA & J. PUJADE-VILLAR. 2001. Chalcidoidea and Mymarommatoidea (Hymenoptera) of a *Juniperus thurifera* L. forest of Los Monegros region, Zaragoza. *Monografias Sociedad Entomológica Aragonesa*, 4: 1-76.
- FUSU, L., 2013. Fauna Europaea: Encyrtidae. In: Mitroiu, M.-D. (2013) Fauna Europaea: Encyrtinae: *Cheiloneurus*. Fauna Europaea version 2.6.2, <http://www.faunaeur.org>
- GUERRIERI, E., CABALLERO-LÓPEZ, B., SANS, F. X. & PUJADE-VILLAR, J. 2010. Encyrtidae (Hymenoptera: Chalcidoidea) collected in Montblanquet (Lleida, Catalunya). *Boletín de la Asociación Española de Entomología*, 33(3/4):389-397 (2009).
- MERCET, R. G., 1921. *Fauna Iberica. Himenópteros Fam. Encirtidos*. Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madrid.732 pp.
- MERCET, R. G., 1926. Adiciones a la fauna española de Encirtidos. 6a nota. *Eos. Revista Española de Entomología. Madrid*. 2(4): 309-320.
- NIEVES-ALDREY, J. L., F. FONTAL-CAZALLA, A. M. GARRIDO-TORRES, A. M & C. REY DEL CASTILLO, 2003. Inventario de Hymenoptera (Hexapoda) en El Ventorrillo: un rico enclave de Biodiversidad en la Sierra de Guadarrama (España central). *Graellsia*, 59 (2-3): 25-43.
- NOYES, J. S., 2016. Universal Chalcidoidea Database. World Wide Web electronic publication. www.nhm.ac.uk/entomology/chalcidooids/index.html [Data de consulta: 03.03.2016].
- RIBES, A., 2011. Some Chalcidoidea (Hymenoptera) from Lleida new to the Spanish fauna. *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa (S.E.A.)*, 48: 337-343.
- RIBES, A., 2012. Himenópters de Ponent. [consultat 4.ii.2017]. Accessible a <http://ponent.atspace.org/fauna/ins/index.htm>
- TRJAPITZIN, V. A., 1989. Parasitic Hymenoptera of the Fam. Encyrtidae of Palaearctics. *Opredeliteli po Faune SSSR*, 158: 1-489. Zoologicheskim Institutom Akademii Nauk SSR, Leningrad. [En rus].